

Social arv

Hver anden ung med ufaglærte forældre får ikke en uddannelse

Lidt mere end hver anden 25-årig med ufaglærte forældre havde i 2015 fuldført en ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse. I 1990'erne lå andelen af mønsterbrydere på 60 procent, hvilket gennem 00'erne faldt til ca. 50 procent. De nye tal viser tegn på, at flere unge bryder den sociale arv. Andelen af mønsterbrydere steg 2 procentpoint fra 2014 til 2015. I analysen ses det desuden tydeligt, at chancerne for at få en uddannelse efter grundskolen hænger sammen med forældrenes uddannelsesniveau. Næsten hver andet barn af ufaglærte får ikke en uddannelse udover grundskolen. Omvendt får mere end hver anden, der er barn af en akademiker, selv en høj uddannelse.

af Chefanalytiker **Mie Dalskov Pihl**
& stud.scient.oecon. **Troels Lund Jensen**

2. april 2015

Analysens hovedkonklusioner

- I 1990'erne fik 6 ud af 10 ung, der er vokset op med ufaglærte forældre, en uddannelse efter grundskolen. I 00'erne faldt andelen af mønsterbrydere til ca. 50 procent frem til 2014. Ny viser tallene dog en vending, idet andelen af mønsterbrydere steg i 2015 med knap 2 procentpoint.
- Lidt mere end hver anden 25-årige, der er vokset op med ufaglærte forældre, havde fuldført en ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse 1. januar 2015. Det skal endda ses i lyset af, at antallet af 25-årige med ufaglærte forældre er faldet markant.
- Andelen af unge uden anden uddannelse end grundskolen er omtrent halvt så stor blandt unge med faglærte forældre, som blandt unge med ufaglærte forældre, og forskellen skærpes yderligere, når man ser på børn af forældre med en videregående uddannelse.

Kontakt

Chefanalytiker

Mie Dalskov Pihl

Tlf. 33 55 77 20

Mobil 26 20 40 36

md@ae.dk

Kommunikationschef

Mikkel Harboe

Tlf. 33 55 77 28

Mobil 28 36 87 50

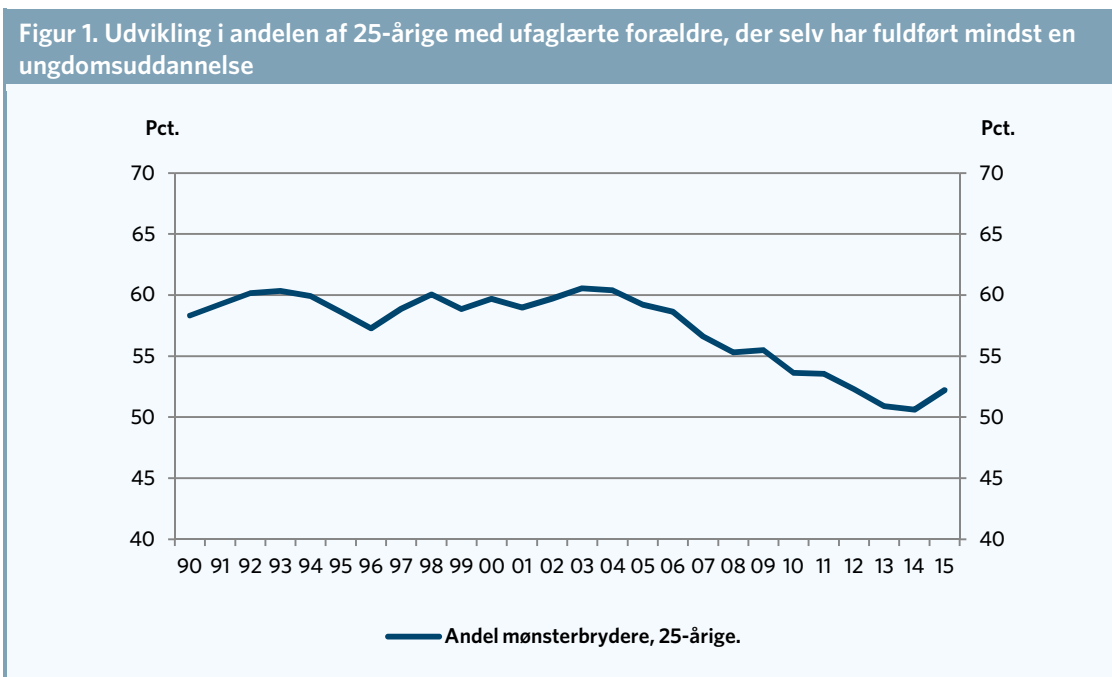
mh@ae.dk

Hver anden ung med ufaglærte forældre får ikke en uddannelse

I 1990'erne fik 60 procent af unge med ufaglærte forældre en ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse. I løbet af 00'erne og 10'erne faldt andelen af mønsterbrydere med knap 10 procentpoint til ca. 50 procent i 2014. De seneste tal viser en vending i 2015. Således havde ca. 52 procent af de 25-årige, der er vokset op med ufaglærte forældre, fuldført mindst en ungdomsuddannelse 1. januar 2015. Det ses af figur 1, der viser udviklingen i andelen af mønsterbrydere blandt 25-årige i perioden 1990-2015.

Mønsterbrydere er her defineret som andelen af de 25-årige, hvis forældre var ufaglærte, da den 25-årige var 16 år, og som har fuldført enten en ordinær uddannelse, dvs. en gymnasial, erhvervs - eller videregående uddannelse. Andelen er beregnet ved at sætte antallet af mønsterbrydere i forhold til det samlede antal 25-årige med ufaglærte forældre.

Om de unge har fuldført en uddannelse er i denne analyse afgjort vha. det integrerede elev-register, der dækker alle offentlige regulerede, ordinære, fuldtidsuddannelser. Ud fra dette register har det været muligt at opgøre mønsterbrydere frem til 2015.¹

Anm: Figuren viser andelen af 25-årige, hvor ingen af forældrene havde en uddannelse udover grundskoleniveau (el. uoplyst uddannelse), da den 25-årige var 16 år, og som har fuldført enten en gymnasial, erhvervs - eller videregående uddannelse set i forhold til alle 25-årige, der er vokset op med ufaglærte forældre. Analysen omfatter ikke 25-årige, der ikke havde oplysninger om nogen af forældrene, da den 25-årige var 16 år. Indvandrere, der er indvandret til Danmark efter de er fyldt 16 år, er også udeladt af analysen. De unges højeste uddannelse er afgjort på basis af elev-registeret, dvs. fuldførte ordinære, fuldtidsuddannelser, der er reguleret offentligt. Se note (1). Opgjort på 25-årige 1. januar i året, og uddannelsesniveau er opgjort ultimo september året forinden, dvs. 2015 henfører sig til de 25-årige pr. 1. januar 2015 og uddannelsesniveau er opgjort i slutningen af september 2014.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata herunder elev-registeret.

Når man ser på udviklingen i mønsterbrydere skal man holde sig in mente, at antallet af 25-årige med ufaglærte forældre er reduceret fra knap 34.000 i 1990 til 8.000 i 2015, dvs. med over 75 procent. Se bilagsfigur 1. Især op gennem 1990'erne blev gruppen af unge, der er vokset op med ufaglærte forældre

¹ Ved at benytte elev-registeret er andelen af mønsterbrydere defineret i forhold til dem, der fuldfører en ordinær fuldtidsuddannelse, der er offentligt reguleret. Dem, der har fuldført en uddannelse fx i voksenuddannelsesregi, er ikke medtalt. Det giver en marginal afgivelse på 0,7 procentpoint i forhold til andelen af mønsterbrydere, når man ser på perioden frem til 2014, hvor der findes registeroplysninger fra voksenuddannelsessystemet. DST har endnu ikke offentliggjort befolkningens højeste fuldførte uddannelse for 2015. Elev-registeret er anvendt for at kunne lave en konsistent måling frem til i dag.

reduceret meget kraftigt. Netop derfor er det bemærkelsesværdigt, at man formåede at opretholde en høj andel af mønsterbrydere igennem denne periode.

Meget stor forskel på de unges uddannelseschancer

Ser man på de 25-årige pr. 1. januar 2015, så havde næsten hver anden (47,8 pct.) med ufaglærte forældre ikke nogen uddannelse ud over grundskoleniveau, jf. tabel 1.

Blandt unge, hvor mindst en af forældrene havde en gymnasial eller faglært uddannelse, er andelen, der ikke har fuldført en uddannelse udover grundskolen markant mindre. 24-30 procent af de unge, hvis forældre der havde hhv. gymnasial uddannelse eller en faglært uddannelse, havde kun en grundskoleuddannelse, mens det gælder 9-17 procent af unge, hvis forældrene har en videregående uddannelse.

Kort sagt, så er andelen af unge uden uddannelse omtrent halvt så stor blandt unge med faglærte forældre, som blandt unge med ufaglærte forældre, og forskellen skærpes yderligere, når man ser på børn af forældre med en videregående uddannelse.

Sammenhængen mellem børns og forældres uddannelse ses også tydeligt, når det gælder børn af højtuddannede. Mere end hver anden ung, der er vokset op med forældre, hvor mindst en er akademiker, har selv fået en videregående uddannelse.

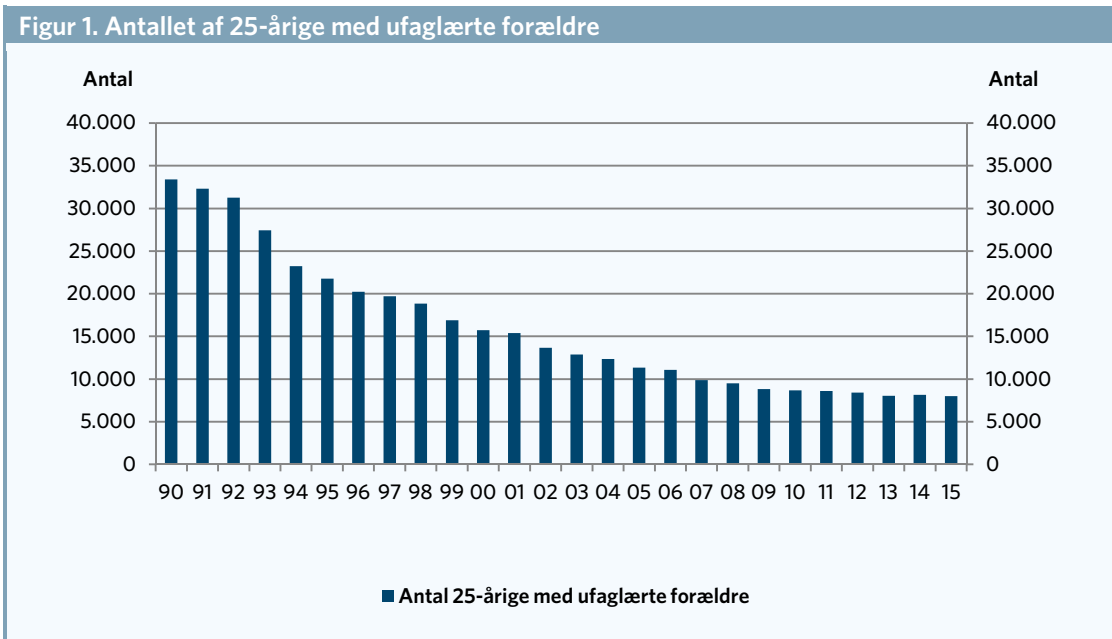
Tabel 1. 25-åriges uddannelsesniveau fordelt efter forældrenes højeste uddannelse, 2015.

	Forældrenes højeste uddannelse (den højeste blandt begge)					
	Ufaglært	Gymnasial	Faglært	KVU	MVU	LVU
25-åriges uddannelse	Pct.					
Grundskole	47,8	30,0	23,6	17,3	14,9	9,2
Mindst en ungdomsuddannelse. I alt.	52,2	70,0	76,4	82,7	85,1	90,8
Gymnasial	10,8	23,8	17,3	23,9	28,9	28,6
Faglært	29,8	20,3	35,5	25,9	18,0	7,3
Videregående	11,6	26,0	23,7	32,9	38,2	54,9
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Anm: 25-årige pr. 1. januar 2015 fordelt efter højeste fuldførte ordinære fuldtidsuddannelse ultimo 2014. Fordelt efter forældres uddannelsesniveaueau, da den unge var 16 år. 25-årige er kun medtaget i analysen, hvis der var oplysninger om mindst en af forældrene da den 25-årige var 16 år. Indvandrere, der er indvandret til Danmark efter de er fyldt 16 år, er også udeladt af analysen. Forældrenes højeste uddannelse, er inddelt efter den højeste fuldførte uddannelse blandt begge forældres uddannelser.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata herunder elev-registeret.

Bilag

Anm: Antallet af 25-årige med ufaglærte forældre dengang de var 16 år, dvs. i perioden 1981-2006. Indvandrere, der er indvandret til Danmark efter de er fyldt 16 år, er indvandret til Danmark efter de er fyldt 16 år, er ikke medtaget i analysen.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata herunder elev-registeret.